

Sygn. akt III AUa 140/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Marcjanna Górską
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga (spr.) SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2015 r. w Lublinie

sprawy G. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawczyni G. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 23 grudnia 2014 r. sygn. akt IV U 1500/13

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

III AUa 140/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 listopada 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił G. P. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), gdyż wnioskodawczyni nie wykazała piętnastoletniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 r.

W odwołaniu od decyzji tej ubezpieczona wniosła o jej uchylenie i przyznanie prawa do emerytury. Domagała się zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 21 maja 1973 r do 2 listopada 1981 r w Spółdzielni Pracy (...) w Ł. w charakterze malarza.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 23 grudnia 2014 r oddalił odwołanie na podstawie następujących ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.

G. P., urodzona (...), złożyła 29 października 2013 r wniosek o przyznanie emerytury. Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy ustalił, iż na dzień 1 stycznia 1999 r wnioskodawczyni wykazała okres składkowy i nieskładkowy 24 lata 7 miesięcy i 10 dni, w tym 13 lat 10 miesięcy i 29 dni stażu pracy w warunkach szczególnych. Do pracy w szczególnych warunkach ZUS zaliczył okres zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) od 1 stycznia 1985 r do 31 grudnia 1998 r. W związku z tym decyzją z dnia 14 listopada 2013 r organ odmówił przyznania wnioskodawczyni prawa do emerytury.

W toku postępowania odwoławczego ubezpieczona wносиła o zaliczenie okresu zatrudnienia w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy Oddział w Ł. (...) od 21 maja 1973 r do 2 listopada 1981 r na stanowisku malarza do okresu pracy w warunkach szczególnych. Praca ubezpieczonej na stanowisku malarza polegała na pracach malarskich na wysokościach. Miała styczność z wapnem, z farbami, malowała elewacje budynków, dachy, ogrodzenia. Pracowała na rusztowaniach i drabinach. Spółdzielnia Pracy (...) wykonywała usługi remontowo - budowlane na rzecz różnych podmiotów. G. P. była pracownikiem grupy remontowo - budowlanej, pracowała jako malarz.

W (...) Spółdzielni (...) w S. skarżąca była zatrudniona od 1 stycznia 1985 r do 30 września 2013 r na stanowisku klasyfikatora odbioru mleka i pomocnika mleczarskiego. Pracowała na urzędzeniu do badania zawartości tłuszczu, następnie jej praca polegała na wytrącaniu i suszeniu kazeiny.

ZUS wskazał, że zatrudnienie G. P. w Zakładzie (...) w S. Spółki z oo od 1 stycznia 1985 r do 31 grudnia 1998 r jako praca w szczególnych warunkach zostało zaliczone na podstawie świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 9 października 2013 r, w którym zakład pracy powołał się na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r, załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 16/83 Zarządu Centralnego Spółdzielni (...) z dnia 27 czerwca 1983 r oraz załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 6/82 Zarządu Centralnego Spółdzielni (...) z dnia 6 grudnia 1982 r.

Ze świadectwa pracy złożonego do akt emerytalnych wynika, że G. P. pracowała od 1 stycznia 1985 r do 31 sierpnia 1989 r w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku klasyfikator odbioru mleka, co odpowiada zakresowi obowiązków brakarza; od 1 września 1989 r do 15 kwietnia 2003 r w pełnym wymiarze czasu pracy pracowała na stanowisku pomocnika mleczarskiego, co odpowiada zakresowi obowiązków kazeiniarza.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 184 ust.1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r, poz. 1440 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. 1 stycznia 1999 r, osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, a także nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. W myśl art. 32 ust. 1 i 4 ustawy, pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, a w myśl art. 27 ustawy, wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynosi 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie

A załącznika do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury, jeżeli ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z § 2 ust. 1, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Sąd podkreślił, że rozstrzygnięcie sprawy wymagało zbadania, czy skarżąca spełnia przesłankę okresu pracy w warunkach szczególnych. Poza sporem pozostawało, że osiągnęła wymagany wiek, spełniła przesłankę „ogólnego” stażu pracy i nie przystąpiła do OFE. Ubezpieczona podnosiła, że posiada 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych, gdyż od 21 maja 1973 r do 2 listopada 1981 r wykonywała pracę malarza na wysokościach.

W ocenie Sądu Okręgowego, okres zatrudnienia ubezpieczonej w Spółdzielni Pracy (...) na stanowisku malarza podlega zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych. Prace wykonywane przez wnioskodawczynię na tym stanowisku odpowiadają pracom opisanym w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r, dział V poz. 6 „prace malarskie konstrukcji na wysokościach”.

Natomiast, zdaniem Sądu, zebrany materiał nie daje podstaw do stwierdzenia, że skarżąca w (...) Spółdzielni (...) w S. pracowała w warunkach szczególnych. Przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r, którego załącznikiem jest wykaz A, określają szczegółowo jakiego rodzaju prace są kwalifikowane do prac szczególnych. W przypadku ubezpieczonej bezsporne jest, że pracowała w przemyśle mleczarskim. W wykazie A rozporządzenia jest wyodrębniony dział X „W rolnictwie i przemyśle rolno - spożywczym”. Dział ten nie wymienia prac w mleczarstwie jako pracy w warunkach szczególnych. Również dział XIV „Prace różne” nie ma odniesienia do pracy w przemyśle mleczarskim. Wystawienie przez pracodawcę świadectwa, że ubezpieczona pracowała w nadzorze nad stanowiskami, które miały być stanowiskami pracy w warunkach szczególnych, a następnie zaliczenie tej pracy do kategorii prac w warunkach szczególnych przez organ rentowy, było w ocenie Sądu bezpodstawne. Prace mleczarskie nie są ujęte w wykazie A rozporządzenia. Prace kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko - techniczny na oddziałach i wydziałach w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, dotyczą sytuacji, gdzie pracownik sprawujący kontrolę nadzoruje stanowiska, na których wykonywane są prace w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia.

Uchwała (...) Związku Spółdzielni (...) z dnia 27 czerwca 1983 r, na którą powołuje się pracodawca ubezpieczonej w świadectwie pracy, nie ma mocy wiążącej. Przepisy uchwały są stosowane posiłkowo, przy uszczegółowianiu rodzaju pracy. Natomiast podstawą prawną są przepisy powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W ocenie Sądu, niesłusznie ZUS zaliczył skarżącej okres pracy w (...) Spółdzielni (...) w S. w rozmiarze 13 lat 10 miesięcy i 29 dni do stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż nie było po temu podstawy prawnej.

Reasumując Sąd Okręgowy przyjął, iż ubezpieczona nie wykazała piętnastoletniego zatrudnienia w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 r, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 powołanego wyżej rozporządzenia.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniosła G. P., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając wyrokowi naruszenie przepisów postępowania, tj.

- 321 kpc, poprzez wyrokowanie co do przedmiotu, który nie był objęty odwołaniem, poprzez uznanie, że od 1 stycznia 1985 r do 15 kwietnia 2003 r apelująca nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach, w sytuacji; gdy powyższy okres nie był przedmiotem spornym pomiędzy stronami i w treści odwołania apelująca domagała się zmiany decyzji jedynie w części dotyczącej pracy wykonywanej w Spółdzielni (...) w okresie od 21 maja 1973 r do 2 listopada 1981 r.

- art. 233 kpc w związku z art. 229 kpc, przez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy strona przeciwna konsekwentnie przyznała, że G. P. od 1 stycznia 1985 r do 15 kwietnia 2003 r wykonywała pracę w szczególnych warunkach,

wobec czego strona skarżąca nie była przed Sądem zobligowana do udowadniania faktów przyznanych - jakkolwiek niespornych pomiędzy stronami, zaś Sąd jedynie w oparciu o treść świadectwa pracy przyjął własne (odmienne) ustalenia w tym zakresie.

W konsekwencji zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, tj. ust. 2 § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r Nr 8 poz. 43 ze zm.). wraz z załącznikiem nr 1 do uchwały nr 16/83 Zarządu Centralnego Związku Spółdzielni (...) z 27 czerwca 1983 r w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy spółdzielczości mleczarskiej i w konsekwencji błędne przyjęcie, że stanowiska pracy, które zajmowała G. P. nie były pracami w szczególnych warunkach.

Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez przyznanie prawa do emerytury i uznanie, że wykonywała pracę w szczególnych warunkach od 1 stycznia 1985 r do 15 kwietnia 2003 r, zgodnie ze świadectwem pracy z 9 października 2013 r i utrzymanie w mocy orzeczenia Sądu Okręgowego, w zakresie, w którym uznał, że od 21 maja 1973 r do 2 listopada 1981 r. wykonywała pracę w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podkreśliła, że okres pracy w Spółdzielni (...) nie był sporny. ZUS po przeprowadzeniu wszechstronnego postępowania dowodowego od początku uznawał, że była to praca w szczególnych warunkach, tym samym nie było konieczności dowodzenia tego faktu przed Sądem. W odwołaniu apelująca domagała się zmiany decyzji ZUS, ale jedynie w zakresie dotyczącej pracy wykonywanej w Spółdzielni (...) od 21 maja 1973 r do 2 listopada 1981 r. W związku z postępowaniem toczącym się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym, dopuszczalne było przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia, ale wtedy gdyby ZUS kwestionował jego treść (teza 1. wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2004 r., III AUa 2474/03, Lex nr 151770; zob. też wyroki Sądu Najwyższego; z dnia 8 kwietnia 1999 r, II UKN 619/98 z głosem T. B.-M. oraz z dnia 7 października 2003 r, II UK 87/03, OSNP 2004/14/248).

Apelująca podniosła, że w odwołaniu domagała się zaliczenia do tego okresu - pracy wykonywanej w Wojewódzkiej Spółdzielni w Pracy (...) Ł. na stanowisku malarza, a nie badania charakteru pracy wykonywanej w Zakładzie (...) w S. i okoliczność ta była głównym przedmiotem zaskarżenia. Przedmiotem oceny Sądu pomiędzy stronami powinny być okoliczności sporne, a nie fakty przyznane - niesporne pomiędzy stronami. Natomiast Sąd dokonał własnych ustaleń co do okresu od 1 stycznia 1985 r do 15 kwietnia 2003 r jedynie w oparciu o okoliczności wynikające z zapisów w świadectwie pracy nie dysponując w tym zakresie jakimikolwiek dowodami co do stanu faktycznego. Apelująca zaś nie miała obowiązku ich wykazywać, bowiem były przyznane przez drugą stronę.

Z ostrożności procesowej skarżąca wskazała, że nie zgadza się ze stanowiskiem Sądu co do błędnej kwalifikacji stanowiska w Zakładzie (...) w S., W wydanym przez Zakład (...) świadectwie pracy w szczególnych warunkach wskazane zostało, że była to praca wymieniona w dziale XIV poz. 24 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do uchwały nr 16/83 Zarządu Centralnego Związku Spółdzielni (...) z 27 czerwca 1983 r w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy spółdzielczości mleczarskiej. Z treści art. 184 ust. 1 cytowanej ustawy wynika, że zastosowanie ma rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z § 1 ustęp 1 rozporządzenia wynika też, że rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4 - 15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Jednocześnie w ust. 2 § 1 rozporządzenia właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych upoważnieni zostali do ustalenia w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazach A i B rozporządzenia. Na podstawie tego przepisu, uchwałą nr 16/83 Zarząd Centralnego Związku Spółdzielni (...) wskazał stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach w spółdzielczości mleczarskiej. W dziale XIV wskazanej uchwały zatytułowanym

„Prace różne” w pozycji 24 wymieniono kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienionej w wykazie, z zaznaczeniem w pkt 1, że chodzi o stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie. Przedmiotowe stanowiska wymienione zostały w dziale X poz. 7 i poz. 13 uchwały i chodzi o pracowników w chłodniach składowanych i przyzakładowych o temperaturze wewnętrznej poniżej 0° C, jak i o pracowników zatrudnionych przy obsłudze pras filtracyjnych wirówek i suszarek w przemyśle mleczarskim. Tym samym nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Sądu, że Uchwała (...) Związku Spółdzielni nie ma mocy wiążącej.

Ponadto z daleko już posuniętej ostrożności procesowej apelująca wskazała, że nawet gdyby zgodzić się ze stanowiskiem Sądu, to i tak zakwalifikowania stanowiska pracy apelującej jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach miało swoje uzasadnienie w przepisach prawa - załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami i które zostały rodzajowo wymienione w tym rozporządzeniu.

Podkreśliła, że również w wykazie A Dział XIV rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r, w pkt 24 jako pracę w szczególnych warunkach wskazuje się kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Czynności nadzoru lub kontroli w procesie produkcji w tych wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r, objęte poz. 24 działu XIV Wykazu. Zarówno były pracodawca jak i ZUS uznali, że skarżąca w od 1 stycznia 1985 r do 15 kwietnia 2003 r wykonywała prace bezpośrednio narażające na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Wykonywała te czynności w pełnym wymiarze czasu pracy był to zatem okres wykonywania uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu. Sąd pierwszej instancji nie miał podstaw i materiału dowodowego aby dokonać w tym zakresie odmiennych ustaleń.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest zasadna, bowiem Sąd pierwszej instancji nie dokonał prawidłowych ustaleń dotyczących charakteru pracy wykonywanej przez apelującą w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w Ł. od 21 maja 1973 r do 2 listopada 1981 r oraz na stanowiskach zajmowanych w (...) Spółdzielni (...) w S. od 1 stycznia 1985 r do 31 grudnia 1998 r. Brak ustaleń dotyczących istotnych okoliczności sprawy powoduje, że przekroczona została zasada swobodnej oceny dowodów wyrażona w art. 233 § 1 kpc, konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości, a zaskarżony wyrok podlega uchyleniu.

Nie wszystkie jednak zarzuty apelacji są zasadne, bowiem sąd, kontrolując zaskarżoną decyzję organu rentowego, ma obowiązek zbadać wszystkie okoliczności i wszystkie przesłanki niezbędne do powstania prawa do spornej emerytury, nie tylko te wyraźnie kwestionowane przez strony.

Pamiętać bowiem trzeba, że prawo do emerytury wcześniejszej stanowi przywilej i odstępstwo od zasady powstania emerytury w zwykłym wieku emerytalnym, regulujące je przepisy należy więc wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo. Z przywileju tego mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach pracy (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 stycznia 2014 r, III AUa 654/13, Lex nr 1448552). Poza tym, z uwagi na specyfikę postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, sąd ma obowiązek kontrolowania prawidłowości decyzji administracyjnej, jaką jest decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, od której wniesione zostało odwołanie.

Nadto stosownie zaś do art. 51 ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych (aktualnie tekst jedn. Dz. U. z 2015 r, poz. 121), Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (z którego między innymi wypłacane są emerytury), jest państwowym funduszem celowym, powołanym w celu realizacji zadań z zakresu ubezpieczeń

społecznych (ust. 1). Dysponentem FUS jest Zakład (ust. 2). Wszelkie wypłaty z powyższego Funduszu winny mieć uzasadnienie i podlegać skrupulatnej kontroli.

Skarżąca twierdzi, że pracowała w szczególnych warunkach zarówno w Spółdzielni (...) w Ł., jak i w (...) Spółdzielni (...) w S. przez cały okres wykonywania pracy w tych zakładach.

Z utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że praca wykonywana w warunkach szczególnych, która rodzi skutki w postaci uprawnień emerytalnych, to praca wykonywana w warunkach uciążliwych dla zdrowia, ale nadto to tylko taka praca, która wymieniona została w wykazie A lub B rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zatem praca niewymieniona w tym wykazie nie jest pracą, która uprawnia do nabycia emerytury we wcześniejszym wieku emerytalnym. Utrwalone jest również stanowisko judykatury, że przepisy resortowe, czy inne przepisy wykonawcze do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r, i zamieszczone tam wykazy, mogą mieć charakter pomocniczy, porządkujący, uściślający, ale nie mają znaczenia prawnego, o ile wychodzą poza zakres wykazu rozporządzenia.

Nadto praca w warunkach szczególnych tylko wtedy ma znaczenie przy ustalaniu prawa do emerytury, jeżeli jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jednak wykonywanie w sposób marginalny innej pracy niebędącej pracą wymienioną w wykazie nie zaprzecza pełnemu wymiarowi czasu pracy w szczególnych warunkach.

Dlatego aby ustalić faktyczny charakter i rodzaj pracy ubezpieczonej oraz wymiar tej pracy, konieczne są bardzo dokładne ustalenia w przedmiocie rodzaju i rozmiaru wykonywanych czynności, warunków wykonywanej pracy, ewentualnie rodzaju prac wykonywanych przez pracowników danego oddziału czy wydziału, na którym skarżąca wykonywała pracę.

Odnośnie do pracy w Spółdzielni (...) w Ł. od 21 maja 1973 r do 2 listopada 1981 r (faktycznie do 22 czerwca 1975 r ze względu na udzielenie skarżącej urlopu wychowawczego), to Sąd jedynie stwierdził, że „praca ubezpieczonej na stanowisku malarza polegała na pracach malarskich na wysokościach. Miała styczność z wapnem, z farbami, malowała elewacje budynków, dachy, ogrodzenia. Pracowała na rusztowaniach i drabinach. Spółdzielnia Pracy (...) zajmowała się wykonywaniem usług remontowo - budowlanych na rzecz różnych podmiotów. G. P. była pracownikiem grupy remontowo - budowlanej, pracowała jako malarz”. Sąd pierwszej instancji przyjął, że w tym czasie skarżąca pracowała w warunkach szczególnych.

Jednak Sąd Okręgowy nie odniósł się do zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, którzy podali, że były wykonywane prace na zewnątrz budynków i wewnątrz, malowane były domy i szkoła, m.in. wykonywano wewnątrz lamperie. Nie zostało ustalone, czy wszystkie prace wykonywane były przez skarżącą na wysokościach, czy w brygadzie był podział, tzn. poszczególni pracownicy wykonywali tylko jeden rodzaj prac. Brak ustaleń, czy skarżąca wykonywała inny rodzaj pracy, niż praca na wysokościach, i jaki był rozmiar prac wykonywanych na wysokościach i ewentualnie innych prac. Ustalenia Sądu w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez skarżącą nie są oczywiste, a zeznania świadków są zbyt lakoniczne i ogólnikowe. Nie zostało w sposób jednoznaczny ustalone, czy skarżąca wykonywała w Spółdzielni (...) prace wymienione w wykazie A Dziale V „W budownictwie” pod poz. 6, czyli prace malarskie na wysokościach, w pełnym wymiarze czasu pracy.

Rację ma również apelująca, że Sąd, dokonując w wyroku ustaleń w zakresie jej pracy w (...) Spółdzielni (...) w S. (po reorganizacji Zakład (...) Spółka z oo), nie przesłuchał jej szczegółowo na okoliczności wykonywania tej pracy.

Ze świadectwa pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, wystawionego przez Zakład (...) Spółkę z oo, wynika że w okresie od 1 stycznia 1985 r do 31 sierpnia 1989 r, w ocenie pracodawcy, skarżąca wykonywała prace klasyfikatora odbioru mleka, co odpowiada zakresowi obowiązków brakarza, czyli pracy w warunkach szczególnych wymienionej w wykazie A dziale XIV „Prace różne” pod pozycją 24 - kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i

usług oraz dozór inżyniersko - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace w warunkach szczególnych. Natomiast w okresie od 1 września do 1989 r do 31 grudnia 1998 r skarżąca na stanowisku pomocnika mleczarskiego, kazeiniarza, wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w suszarni z zastosowaniem podgrzewania w temperaturze powietrza przekraczającej 35° C. Zdaniem pracodawcy była to praca wymieniona w wykazie A Dziale XIV „Prace różne” pod poz. 11 - prace w suszarniach z zastosowaniem podgrzewania, jeżeli temperatura powietrza w tych suszarniach przekracza 35° C.

Sąd stwierdził, że praca wykonywana przez apelującą w obu okresach zatrudnienia w Spółdzielni (...) w S. nie jest pracą wykonywaną w warunkach szczególnych. Takie stanowisko nie zostało poprzedzone szczegółowymi i jednoznacznymi ustaleniami.

Treść świadectwa pracy dotyczącego wykonywania pracy w warunkach szczególnych podlega ocenie i nie jest wiążąca dla sądu. Jednak podważenie treści świadectwa wymaga wnikliwej oceny dowodów i dokładnych ustaleń.

Dla oceny, że praca skarżącej wykonywana w Spółdzielni (...) w S. nie jest pracą w warunkach szczególnych nie jest wystarczająca okoliczność, iż w dziale X wykazu A „W rolnictwie i przemyśle rolno - spożywczym” nie są wymienione prace wykonywane w mleczarstwie. Prace w spółdzielni mleczarskiej mogą być bowiem wymienione w innych działach, w szczególności w dziale „Prace różne”.

Brak jednak uzasadnienia stanowiska Sądu, że praca skarżącej w okresie od 1 stycznia 1985 r do 31 sierpnia 1989 r nie jest pracą brakarza, a także w jakim wydziale pracowała skarżąca i jakie konkretne prace wykonywali pracownicy na tym wydziale. Natomiast co do okresu od 1 września do 1989 r do 31 grudnia 1998 r, to brak szczegółowych ustaleń, na czym dokładnie polegała praca skarżącej, czy w czasie pracy przebywała ona w suszarni, w jakiej temperaturze, czy taka praca wykonywana była w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wobec braku istotnych ustaleń konieczne jest ponowne dokładne przesłuchanie przesłuchanych już w sprawie świadków, szczegółowe przesłuchanie skarżącej, ewentualnie przeprowadzenie innych dowodów, które Sąd uzna za konieczne do wyjaśnienia sprawy.

Sąd przy ponownym rozpoznaniu sprawy ustali, czy i w jakim wymiarze apelująca posiada staż pracy wykonywanej w warunkach szczególnych i oceni, czy skarżąca ma prawo do emerytury, o której mowa w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r, poz. 1440 ze zm.) .

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 kpc, a w przedmiocie kosztów procesu na podstawie art. 108 § 2 kpc, orzekł jak w sentencji wyroku.